

gistrava un cast. «*drasgo incubus*» que pot partir també de DRACO en el sentit de 'diabla' i que és la forma primer documentada del cast. TRASGO 'follet, diablet', que en DCEC/DECH explico com a derivat de *trasgreer* TRANSGREDI en el sentit de 'fer entremaliadures', etimologia que tanmateix sembla bona però potser caldria invertir-la en el sentit que DRACO fou el punt de partida i *trasgreer* el contaminador.

Tarassana, tarassanal, V. drassana Tarassania, V. terrassà (TERRA) Tarat, V. tara Taratat, V. taralla Tarau (no taraut), V. tara Taravasca, V. savastre, del qual és alteració local, potser contaminada per quisca i cascàrria

Taravaca (taravata i taranaca err. de lectura),¹ veg. BARRACA, vol. 1, 669a20ss.

Taravella, adaptació del cast. TARABILLA (DCEC/DECH).

¹ Renunciem clarament i decidida a la combinació, massa construïda, amb *barraca* i amb el mot osc. D'altra banda el fet és que *taravaca* sembla ser provinent d'Itàlia, on és més antic i afermat que no a València. Ja figura *trabacche* «tende, specie di padiglione propriamente di guerra» en Boccaccio: «dietro a teli di *trabacche*, che tesi v'erano, si nascose», «un buon giovane che faceva le *trabacche*», «quivi fatti venire *padiglioni e trabacche*» (*Decam.* iv, § 8, ed. 1961, 293.18, 293.1; v, § 8, 356.19); que al princ. del S. xv el mot era encara desconegut o desusat en català, es veu perquè els traductors catalans de 1429 el giren sempre per un altre mot: «darrere los *talers* de les *flassades*», «un jove *flassader*», «féu venir pavellons e *tendes*», respectivament (271.3, 270.10f., 329.14). I es mostra molt arrelat a Nàpols, no solament en el dialecte modern: «*travacca*: padiglione di letto» (Altamura, *Diz. d. Dial. Nap.* 1956, p. 253), sinó ja en el vell ambient local, patrici i popular, de 1600: «tutte le mobele de la casa entorzaro; en capo de poche juorne, figliat-tero, tanto che la *travacca* fece no letteciulo, lo forziero fece scrignetiello ---» (en *Lo Cunto de li Cunti* de G. Basile, † 1632, ed. 1891, p. 135); en convertir-ho en versos italians el Lippi canvià *travacca* en 'llit': «allor vestidi partorire il letto / un tenero e vezzoso lettuccino». Quant a l'etimologia, també l'aràbiga suggerida per *AlcM* i que allà, tot descabellant-la, poso en gran dubte, em sembla així mateix forçada; sé que G. B. Pellegrini, *Boll. d. Atlante Li. Medit.* II, 107-120 en proposa una etimologia aràbiga (no sé si coincident amb aqueixa) a la qual remeto, i que no puc judicar perquè no ha estat al meu abast. Jo diria que la cosa més simple i més fiable seria partir del mot aràbic conegudíssim *ṭabāqa* que ha donat el nostre TAVEGA (vegeu), i que entre altres té testificades les accs. «tribune, place élevée pour des assistants, pour des musiciens» (Boqtor), «chambre, petit édifice» i «l'espèce de caserne qu'occupaient les mamlouks» (Makrizi, Égypte, c. 1410), ultra la de «prison souterraine»

(Dozy, *Suppl.* II, 24-25). És ben sabut que en els mots d'aquesta estructura hi havia una accentuació vulgar en la penúltima en lloc de la clàssica proparo-xítone (veg. ALBAHACA, DCEC/DECH, i ací, vol. I, 175a59, b13-15): vulgarment hi havia doncs l'accentuació *ṭabāqa*, i partint de la idea de 'tribuna' o 'cambra' era fàcil passar a 'tenda', 'baldaquí' o 'dossier', sobretot perquè el mot en romànic s'havia de sumar amb el mot romànic comú per a 'tenda', 'padiglione': b. ll. *trabum*, oc. ant. *trap*, fr. ant. *tref*, it. ant. *trevo* (REW³, 882a). Així ens estalviariem postular mots aràbics més o menys indocumentats. Molt més forçat formalment és suposar que *travacca* pugui ser degut a TRABUM × BARRACA, més que més essent així que aquest és adventici a Itàlia, propagat des del català (veg. el meu article).

Taravil, el que en diu *AlcM* és un error geogràfic (és entre Cardener i Berguedà), un disbarat lingüístic i una enormitat en tots sentits (mossàrab en el Pirineu); millor M-Lübke, *BDC* XIII, 5; un probable homònim ribagorçà (agregat de Soperuny) figura en la forma *Trabile* a. 964 (Abadal, *Pall. i Rib.* II, § 192).

Tarba no hi ha tal mot ni figura en el Labèrnia *Tarcia, V. tarsia*

TARD, del ll. TARDUS i del corresponent adverbí TARDE id. □ 1.ª doc.: S. XIII, si bé en qualitat d'adjectiu no en coneixem textos fins al S. XIV.

L'adjectiu *tard*, -da, ha estat sempre de caràcter més elevat i literari i d'ús molt menys freqüent que l'adverbi *tard*, sense que això sigui dir que no existís en la llengua del poble, especialment en *bora tarda* i expressions anàlogues; no, però, en el sentit de 'rude': és falsa la cita d'*AlcM* (1a), car el passatge de BMetge no porta *tart* sinó *cart*: «per ignorant que sia, no ignore que la mia força és poca, e l'enginy curt e la memòria fluixa» (*Somni* II, *NCl.*, 81.20); tampoc existeix en el sentit de 'rar' (*AlcM*, § 2) car en el *Fasset* és *tard* adv. (pertany, doncs, a *AlcM* II, 2) i en Albert el Gran és 'de tard en tard'.

De tota manera es va usar com a adjectiu ja en literatura medieval, no pas rarament. Els diccionaris de rims de JMarc i L. d'Aversó donen *tarda* dos cops seguits (91.6, 7), per tant un d'ells ha de ser adj. i l'altre el present del verb, i també donen el masculí *tart*; «si --- érets negligent o *tart* --- encontinent procehir en --- posar algun altre» a. 1381 (Capmany, *Mem. Bna.* II, 157). «Aquell' amor hon Venus ha sa regna / a nostre cors ensemps ab l'arma guarda, / a molts plaers e dolors no és *tarda*: / en cor honest moltes vegades regna», Ausiàs LXXXVII, 17c. «*Tart* o lent: remissus», «les tues lletres són vengudes molt *tardes* o a pas de tartuga», JnEsteve (*LiEleg.* k-5-1). «--- Jamés del vostre voler hagués atesa conexença perquè no fostada forçada --- servir, puix ab tan *tarda* pietat vos veig moure-us o dolre-us d'aquell qui en les armes se troba lo més ben afortunat, y en amors lo més mal fadat»; «sies cert d'esperar-me en aquell terrat prop la mia cambra: e si-y véns, no tingues sperança dub-